

XIII.

B e t æ n k n i n g

over

Forslag til Lov om Lønninger til Folketjerkens Embedsmænd.

(Ugiven den 5te Februar 1876 af Landstjingets Udvalg).

Der er nu forløbet 19 Aar, siden Spørgsmaalet om en Forandring af Geistlighedens Lønninger først reistes i Rigsdagen, og 14, siden Regjeringen ved et Landstjinget (19de Oktober 1861) forelagt Lovudkast forsøgte at løse denne Opgave. Naar saavel dette som de efterfølgende Forsøg — navnlig i Samlingen 1870—71 — ikke ere lykkedes, da ligger Aarsagen maaske mindre i Meningsforskjellen om Lønningernes Størrelse end om Udredelsesmaaden og hele Ordningen af de Folketjerkens tillagte Indtægter. Medens nemlig de tidligere Regjeringer — dog med Undtagelse af den, der gjorde det første Forsøg — og med dem Landstjinget i sin nuværende Skikkelse, have holdt fast paa, at Tienderne burde forblive ved Kaldene, og kun det Overflud, hvormed de i de større Kald oversteg et vist i Byg ubregnet Bølsø, indbetaltes i et geistligt Pensions- og Hjælpefond, har et Flertal i Folketjerket villet inddrage samtlige Tiender i Statskassen og deraf udbetale Præsterne en Pengeløn; og kun et Dieblil — i Foraaret 1871 — syntes Meningerne at nærme sig hinanden saameget, at en Udjevning maaske vilde kunnet opnaas, hvis Rigsdagssamlingens Slutning ikke havde gjort Forhandling derom umulig. Idet den nuværende Regjering nu har gjenoptaget sine Forgængeres Forsøg, har den anset det for nødvendigt at gaa ind paa Forlangenderne om hele Tiendens Inddragelse og Kornlønnsens Forandring til en fast Pengeløn; men den har bestemt samme mindre Knap, end af Folketjerket foreslaaet, og søgt Sikkerhed for, at de fra gammel Tid til Folketjerkens Underhold henlagte Midler ogsaa for Fremtiden anvendes til samme Brug, ved at samle dem i et særligt Fond, der som saadant opføres paa Finansloven, og hvis Anvendelse væsentlig hviler paa almindelige Lovregler.

Undertegnede Udvalg, som Landstjinget har paalagt at afgive Betænkning over det foreliggende Udcast, tror at burde tilraade Tjinget at slutte

sig til dette i dets Hovedtræk. Vi have ikke Alle uden Betænkning kunnet opgave, hvad vi tilligemed Tjinget tidligere have foretrukket; flere af os mene fremdeles, at det i og for sig var naturligare, navnlig hvis der samtidig indrømmes Menighederne Delagtighed i Valget af deres Præster, at lade Hovedparten af disses Løn udrede umiddelbart af Sogneboerne, og kun at søge de optaaede Misforhold mellem Præsterens Lønninger udjevne ved Afdrag af de urimelig store og ved Tilskud til de utilstrækkelige, saaledes at der ved Reguleringen tillige indvandes Midler til Pensioner saavel for afstedige Præster som for Enker; og vi antage endnu, at Befolkningen i det Hele vilde foretrække den vante Udredelsesmaade baade som den bekvemteste og den lempeligste. Men ligesom der først da kan opnaas en fuldstændig Overfugt over, hvad den Understøttelse, Staten yder Folketjerkens, udgjør, naar ikke blot en ringere Del af Tienden, men samtlige til Geistlighedens Lønning anvendte Midler sammenbrages, og Lønningerne udredes i Penge, saaledes kan det vel være, at den Fordel, som Præsterne kunde have ved i Aar med høie Kapitelstatter at opbevare deres Løn i Byg, maaske neppe vilde opveie Ulempen og Tabet ved lave Kapitelstatter, medens derimod en fast Pengeløn stiller dem uafhængige af Kornprisernes Begel; og det maa indrømmes, at en maanedlig udbetalt Løn bedre svarer til deres Behov end en Indtagt, der kun opbeværes een eller to Gange aarlig, og som vistnok ikke altid erlægges til rette Tid; at Tiendens umiddelbare Oppebørsel foruden Uleiligheden vistnok ogsaa kan paaføre Tab, forsaavidt Præsterne i Reglen nødig gjøre deres Ret gjældende mod sendragtige eller uefterrettelige Ydere, og endelig at en, om end urigtig, saa dog hos Almuen udbredt Opfattelse af Tiendens Bølsø Natur ikke blot kan gjøre dens umiddelbare Erlægelse til Præsten ubehagelig for denne, men ogsaa indvirke søækkende og forstyrrende paa hele hans